

Infocenter

From: Iva Lazarova <iva@iped.bg> 14, 48 Б
Sent: 27 април 2021 г. 13:26
To: kpv1@parliament.bg; infocenter@parliament.bg
Subject: Становища на ИРПС по предложенията за изменения и допълнения в Изборния кодекс
Attachments: ИРПС-Становище-относно-застъпници-и-политически-представители.pdf; ИРПС-Становище-относно-намаляване-на-прага-за-преференциално-гласуване.pdf

Здравейте,

Приложено изпращаме две становища на Институт за развитие на публичната среда по отношение:

1. Предлаганото ограничение на присъстващите в изборните помещения застъпници и политически представители в Законопроект за изменение и допълнение на Изборния кодекс, Входящ номер: 154-01-9.
2. Предлаганото намаление на прага за преференциално гласуване в Законопроект за изменение и допълнение на Изборния кодекс , Входящ номер: 154-04-6.

Моля да получим входящ номер за тях.

С уважение,
Ива Лазарова

--

Ива Лазарова

Институт за развитие на публичната среда,

София 1000, ул. „Струмица“ 1А, ет. 1,

Т (+359) 890 144 418

www.iped.bg

София 1000, ул. Струмица 1А, www.iped.bg
Email: iped@iped.bg

Становище на Институт за развитие на публичната среда във връзка с предлаганите промени в Изборния кодекс по повод ограничаването на присъстващите застъпници и политически представители в изборните помещения

Институт за развитие на публичната среда (ИРПС) е организация, работеща повече от 10 години в сферата на независимото наблюдение на изборния процес в страната с основен фокус върху защитата на изборителните права на гражданите.

Политическа партия „Има такъв народ“ внесе предложение за изменение в чл. 232, ал. 1 от Изборния кодекс в насока ограничаване броя на присъстващите в едно изборно помещение застъпници и политически представители, което би допринесло за повишаване честността на изборния процес. Съгласно него в една изборна секция ще може да присъства само един застъпник или представител на даден политически субект.

В условията на пандемия, в които явно ще се проведат и следващите парламентарни избори, предложението на „Има такъв народ“ предвижда в края на изборния ден да се намалят струпванията на хора в секциите. То въвежда ограничение за допускане на един застъпник или политически представител от дадена партия/коалиция/инициативен комитет. Същевременно обаче, не се предвижда намаляване на техния общ брой. По този начин не се адресират проблемите в годините, посочвани в множество жалби, сигнали и медийни разследвания, свързани с тези партийни защитници и изборни злоупотреби.

Представителите и застъпниците се регистрират от участниците в кампанията, за да защитават техните интереси. Те не са обвързани с конкретна изборна секция, като могат да наблюдават процеса на територията на съответния многомандатен район. Правомощията им в изборния ден са сходни - да присъстват при откриването и закриването, по време на гласуването и при установяването на резултатите, да получат копие от протокола и да подават жалби и сигнали за нарушения. Фигурата на застъпника се въвежда първа в изборното законодателство и за нея има по-стриктен регистрационен режим. Застъпниците имат по-широки правомощия по време на кампанията, като същевременно са и длъжностни лица по смисъла на Наказателния кодекс.

София 1000, ул. Струмица 1А, www.iped.bg
Email: iped@iped.bg

През годините ИРПС е защитавал тезата, че трябва да отпадне една от двете фигури - тази на политическия представител. Тя има сходни функции в изборния ден с тези на застъпника и само уведомителен регистрационен режим. Подобен ход би позволил на партиите да пренасочат ресурси за подготовка на своите кадри в секционните избирателни комисии. По този начин те ще покажат отговорността си към организацията, честността и подобряването на изборния процес, а не само заинтересованост към изборния резултат.

Застъпници и представители на парламентарните избори на 4-и април

За изборите на 4-и април в страната бяха регистрирани 71 167 души, които да защитават партийните интереси на кандидатите - 34 622 застъпници и 36 705 политически представители. Парламентарните (към изборния ден) формации, които имаха и квоти в секционните комисии, са регистрирали 70% (или малко над 50 хиляди души) от застъпниците и политическите представители на изминалите избори.

Шестте партии, които получиха представителство в 45-ото Народно събрание, имаха общо 46 660 свои застъпници и представители. Най-много бяха регистрираните защитници на „БСП за България“ - 11 972, ГЕРБ с 10 812 и ДПС - 10 434, следвани от „Демократична България“ - 5 355 и „Изправи се! Мутри Вън!“ - 4 309, а най-малко - на „Има такъв народ“ - 3 718.

Сред останалите извън парламента субекти най-голям брой свои защитници са имали ВМРО - 9 861, „Републиканци за България“ - 8 940 и морската коалиция „ВОЛЯ-НФСБ“ - 1 751.

Най-много застъпници и политически представители са регистрирани в избирателните райони Бургас - 4 894, Варна - 4 728 и Пловдив-област - 3 862.

Данните показват също така, че най-много партийни защитници е имало в секциите в район Ямбол - средно по 9 души, следван от Видин с 8. Най-малко такива защитници е имало в 23-и район в София - по около трима души в секция. Средният брой застъпници и представители в секциите в страната е бил 6 души.

София 1000, ул. Струмица 1А, www.iped.bg
Email: iped@iped.bg

Варианти за намаляване на броя на партийните защитници

Вариант 1: ограничаването на броя присъстващи в изборното помещение чрез: ограничаване броя на присъстващите в едно изборно помещение застъпници и политически представители

§ В чл. 117 се прави следното изменение:

1. Ал. 6 се изменя така:

(6) Една кандидатска листа може да бъде представлявана от един застъпник в една изборителна секция в изборния ден, **освен ако в секцията не присъства представител на същата партия, коалиция или инициативен комитет.** При избори за общински съветници и за кметове кандидатските листи за общински съветници и за кметове на една и съща партия или коалиция може да бъдат представлявани общо от един застъпник в една изборителна секция в изборния ден, **освен ако в секцията не присъства представител на същата партия или коалиция.** Застъпниците не са обвързани с конкретна изборителна секция.

§ В чл. 124 се прави следното изменение:

1. Ал. 1 се изменя така:

(1) В изборителна секция в изборния ден може да присъства само един представител на партия, коалиция и инициативен комитет, регистрирали кандидати, **освен ако в секцията не присъства застъпник на същата партия, коалиция или инициативен комитет.**

Вариант 2: Отпадане изцяло на фигурата на политическия представител, уредена в Глава осма от Изборния кодекс: ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА ПАРТИИ, КОАЛИЦИИ И ИНИЦИАТИВНИ КОМИТЕТИ.

Заличаване на думите „представители на партии, коалиции и инициативни комитети“, и „представителите на партии, коалиции и инициативни комитети“, както следва в:

Чл. 53, ал. 10; Чл. 57, ал. 1, т.44; Чл. 70, ал. 10; Чл. 72, ал. 1, т. 25; Чл. 85, ал. 10; Чл. 87, ал. 1, т. 28; Чл. 100, ал. 1, т. 8; Чл. 108, ал. 1, т. 9; Чл. 230, ал. 2; Чл. 232, ал. 1; Чл. 272; Чл. 283; Чл. 294; Чл. 431; Чл. 442; Чл. 455.

София 1000, ул. Струмица 1А, www.iped.bg
Email: iped@iped.bg

Становище на Институт за развитие на публичната среда във връзка със Законопроект за изменение и допълнение на Изборния кодекс, входящ номер: 154-04-6

Институт за развитие на публичната среда (ИРПС) е организация, работеща повече от 10 години в сферата на независимото наблюдение на изборния процес в страната с основен фокус върху защитата на изборителните права на гражданите.

Внесеният от народните представители Мая Манолова, Минко Ангелов и Румен Йончев Законопроект за изменение и допълнение на Изборния кодекс, Входящ номер: 154-04-6, предлага изменение в чл. 98, ал. 2, където думите "7 на сто" се заменят с "5 на сто". Съгласно това предложение ще се намали прагът за пренареждане на партийните листи от кандидати, получили определен брой валидни предпочитания (преференции).

Предложението е в насока повишаване на мажоритарния елемент в изборната система в страната. Преференцията е инструмент за по-висока степен на участие на гражданите в изборите и в политическия процес като цяло. Чрез нея се дава допълнителна възможност на изборителите да персонализират своя вот.

Преференциалното гласуване се припознава от все повече гласоподаватели в страната - на парламентарните избори през 2014 г. делът на използваните преференция беше 35%, на изборите през 2017 г. - 37%. На 4-ти април тази година, 43% от гласувалите за шестте партии, излъчили представители в настоящия парламент, са изразили предпочитания за конкретни кандидати в листите им.

Намаляването на прага на преференцията в още по-голяма степен ще мотивира кандидатите да провеждат активна кампания и да се ангажират с проблемите на изборителите. Същевременно самите гласоподаватели ще имат реална възможност да излъчат хора, които са познати и уважавани по места.

София 1000, ул. Струмица 1А, www.iped.bg
 Email: iped@iped.bg

Справка: Брой пренареждания в листите на партиите и коалициите в 45 Народно събрание при праг на преференциалното гласуване от 7% и от 5%

МИР		ГЕРБ	ИТН	БСП	ДПС	ДБ	Изправ и се! Мутри вън!	Общо
-----	--	------	-----	-----	-----	----	-------------------------	------

Общо за всички райони	Кандидати, събрали преференции да преминат 7% праг	48	2	43	20	32	14	159
	Кандидати, събрали преференции да преминат 5% праг	71	11	60	42	52	28	264